

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-59>

**TRANSLATION STRATEGIES OF RENDERING
THE COMIC IN LITERARY TEXTS (BASED ON CHRISTIAN
KRACHT'S GERMAN-LANGUAGE NOVEL "IMPERIUM"
AND ITS UKRAINIAN TRANSLATION)**

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО
У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ
(НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКОМОВНОГО РОМАНУ
КРИСТІАНА КРАХТА «ІМПЕРІУМ»
ТА ЙОГО УКРАЇНОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ)**

Yevtushevska Yu. Yu.

*Phd-Student at the Department
of Germanic and Finno-Hungarian
Philology
Kyiv National Linguistic University
Kyiv, Ukraine*

Євтушевська Ю. Ю.

*аспірантка кафедри германської
і фіно-угорської філології
Київський національний
лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Проблема відтворення комічного вже давно є предметом дослідження численних перекладознавчих розвідок. Чимало науковців присвячують свої праці потенційній можливості або ж неможливості адекватного відтворення комічного у художніх текстах. Однак і на сьогодні перекладознавці не є однастайними у цьому питанні. У той час, як одні дослідники у своїх розвідках представляють приклади успішного застосування перекладацьких стратегій для відтворення комічного, інші ж науковці мають дещо песимістичні погляди на це питання, і у своїй позиції виходять із твердження, що комічне та гумор є принципово неперекладними явищами [2, с. 84].

Висвітлюючи питання передачі комічного у художніх текстах, слід зазначити, що основним перекладацьким завданням у цьому випадку буде відтворення у тексті перекладу комічного ефекту як авторської інтенції. Таким чином, перекладачеві варто орієнтуватися саме на досягнення подібності реакції, яку комічне викликає у вихідної та цільової аудиторії. Тут також постає питання, наскільки обмеженим є перекладач у своїх рішеннях, і де саме проходить ця межа між баченням автора та баченням уже самого перекладача. Адекватне сприйняття і розуміння комічного у вихідному тексті ускладнюється також і культурною обумовленістю цього явища. Уявлення про комічне та смішне у представників різних лінгвокультур можуть не співпадати. Відповідно й засоби мовної репрезентації комічного у різних мовах

можуть суттєво різнитися, що, у свою чергу, також становитиме певні труднощі перекладача і впливатиме на вибір перекладацької стратегії.

При перекладі художнього тексту перекладач зіштовхується з необхідністю визначення, чи буде його стратегія направлена на передачу специфіки чужої культури для цільової аудиторії, чи навпаки він адаптуватиме текст для цільової культури. Тобто, однією із потенційних перекладацьких стратегій є збереження специфіки вихідної культури. Ця стратегія є релевантною передусім, коли мова йде про відтворення комічного у художніх текстах, які описують особливості певного суспільства або етнокультурної групи. Однак, якщо метою перекладача буде наблизити текст оригіналу до цільової культури, то у такому випадку для подолання культурних та соціальних розбіжностей доцільною стратегією може бути прагматична адаптація. Вибір стратегії відповідно впливатиме і на застосування перекладачем певних перекладацьких трансформацій.

Для дослідження відтворення комічного у художньому перекладі цікавими є іронічний роман німецькомовного письменника Крістіана Крахта «Імперіум» та його переклад українською мовою, виконаний перекладачем Богданом Сторохою. У своєму романі К. Крахт описує альтернативну історію молодого німецького імперіаліста Августа Енгельгардта, який з метою змінити цей світ на краще вирушає на острів Кабакон, що знаходиться у Німецькій Новій Гвінеї. Енгельгардт є уособленням комічного образу типового німця, який письменник іронічно змальовує на сторінках роману. Тобто перекладач Б. Стороха мав передусім відтворити уявлення автора про німецьку культуру і комічний образ саме німецького суспільства.

Розглянемо декілька прикладів відтворення Б. Сторохою комічної інтенції письменника К. Крахта. У першому прикладі, коли К. Крахт знайомить читачів із головним героєм роману та описує його оточення, він задля створення комічного ефекту та дещо негативного образу іронічно порівнює німців з мурав'їдами, використовуючи також низку негативних епітетів: *«Es war ganz und gar nicht auszuhalten. Bläßliche, bortsige, vulgäre, ihrer Erscheinung nach an Erdferkel erinnernde Deutsche lagen dort und erwachten langsam aus ihrem Verdauungsschlaf, Deutsche auf dem Welt-Zenit ihres Einflusses»* [1, с. 5].

У перекладі з метою збереження комічного ефекту для цільової аудиторії перекладач замість «мурав'їди» використовує відповідник «свині», який для української аудиторії через негативні асоціації більш вдало передає комічний образ: *«Цілковито нестерпне видовище. Бліді, порослі щетиною, вульгарні, всією своєю подобою нагадуючи свиней, німці лежали, повільно прочуючись після сну-для-травлення, німці в zenitі свого світового впливу»* [5, с. 15]. Окрім того, для посилення комічного ефекту перекладач відтворив стилістично нейтральне

німецьке дієслово «erwachen» більш експресивним українським відповідником «прочунуватися».

У наступному прикладі можна також прослідкувати заміну нейтральних німецькомовних відповідників на більш експресивні мовні засоби українською мовою. Так, наприклад, коли письменник описує ставлення місцевих жителів острова Кабакон до німців, він використовує прикметник «schmierig», тобто «брудний»: «*Ein anderer hielt diesen mit den Worten zurück, es gäbe ohnehin bald Krieg zwischen Edward und dem Kaiser, da werde man sie schon Mores lehren, die schmierigen Deutschen*» [1, с. 70]. У перекладі Б. Стороха проте відтворив це комічне звертання до німців, додавши також обценений іменник «погань»: «*Інший зупинив його, кинувши кілька слів, що все одно скоро буде війна між Едвардом та кайзером, а вже тоді вони навчать їх more, цю брудну німецьку погань*» [5, с. 78].

У цьому прикладі перекладач проте не розпізнав німецькомовний вираз у вихідному тексті «*Mores lehren*», що виражає погрозу і означає «навчити, як себе поводити» і відтворив даний вираз, додавши схожий за звучанням англійський відповідник «навчать їх *more*», що, втім, пасує у контекст і, в цілому, не зашкодило передачі комічного ефекту для української аудиторії.

Таким чином, зважаючи на все вищезазначене, можна зробити висновок, що при відтворенні комічного у художньому тексті перекладач може послуговуватися щонайменше такими стратегіями, як збереження особливостей вихідної культури та адаптація тексту оригіналу до цільової культури. Проблематичним може стати відтворення у художньому тексті іронічного образу певного культурного суспільства як комічної інтенції. У такому випадку перекладач може вдатися до поєднання двох вищезазначених стратегій, адаптувавши лише певні місця тексту до цільової аудиторії та використавши таку трансформацію, як заміна нейтральних виразів вихідного тексту стилістично експресивними відповідниками у тексті перекладу.

Питання дослідження перекладацьких стратегій відтворення комічного у художніх текстах, однак, залишається перспективним та цікавим і у світлі сьогодення. Зважаючи на культурну обумовленість цього явища, існує потреба подальшого аналізу перекладацьких стратегій та рішень при відтворенні комічного, що сприяли б уникненню перекладацьких втрат та нейтралізації комічного ефекту як інтенції автора.

Література:

1. Kracht C. Imperium. Fischer Taschenbuch Verlag, 2013. 256 p.
2. Santana López B. Wie wird das Komische übersetzt?. Frank & Timme GmbH, 2006. 456 p.

3. Unger T. *Differente Lachkulturen? Fremde Komik und ihre Übersetzung*. Tübingen : Gunter Narr, 1995. 327 p.
4. Witte H. *Die Kulturkompetenz des Translators: Begriffliche Grundlegung und Didaktisierung*. 2nd ed. Tübingen : Stauffenburg, 2020. 235 p.
5. Крахт К. *Імперіум / пер. з нім. Б. Стороха*. Чернівці : Вид-во 21, 2018. 160 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-60>

PROFESSIONAL COMMUNICATION OF A PHARMACIST ASSISTANT IN A PHARMACY: QUALITY FOR RESULTS

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ АСИСТЕНТА ФАРМАЦЕВТА В АПТЕЦІ: ЯКІСТЬ ЗАДЛЯ РЕЗУЛЬТАТУ

Kozachenko H. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Ukrainian Language Teacher,
Methodologist*

Козаченко Г. В.

*кандидат педагогічних наук,
викладач української мови, методист*

Protsiuk I. E.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Foreign Language Teacher,
Chairman of the Cycle Committee
of Humanitarian Disciplines
Zhytomyr Basic Applied
College of Pharmacy
of the Zhytomyr Regional Council
Zhytomyr, Ukraine*

Процюк І. Є.

*кандидат педагогічних наук,
викладач іноземної мови,
голова циклової комісії
гуманітарних дисциплін
Житомирський базовий
фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради
м. Житомир, Україна*

Спілкування у професійній діяльності фармацевтичних фахівців – це процес установлення і розвитку контактів між людьми, зумовлений потребами суспільної діяльності; містить обмін інформацією, напрацювання єдиної стратегії, сприйняття іншої людини [1]. Успіх діяльності працівника фармацевтичної галузі залежить насамперед від його здатності організувати свою роботу на основі професійно виваженого, науково обгрунтованого спілкування з суб'єктами сфери взаємодії. Фармацевт у професійній діяльності спілкується з різними типами людей, виконуючи відповідні професійні ролі, а саме: з відвідувачами аптеки (консультація, продаж ліків); з керівництвом (донесення, отримання інформації); з колегами (виробничі,